

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarzschilda: "Stankovićev bijeg je fijasko koji naglašava potrebu za postojanjem državnog zatvora"

Bijeg Radovana Stankovića iz fočanskog zatvora prošlog vikenda, koji je osuđen na zatvorsku kaznu od 20 godina zbog porobljavanja, mučenja, zarobljavanja i silovanja kao zločina protiv čovječnosti, ukazao je na sve neadekvatnosti preopterećenog i nedovoljno finansiranog zatvorskog sistema u Bosni i Hercegovini, kao i na potrebu za uspostavljanjem hitne koordinacije između organa za provođenje zakona i pravosudnih organa Bosne i Hercegovine.

Optužbe protiv Stankovića iznesene su tokom javnog suđenja i on je proglašen krivim za strahovite zločine (silovanje žena i organiziranje silovanja, kao i planiranje niza ubistava). Postupak pred Sudom BiH okončan je pravovremeno i na transparentan i efikasan način, no sasvim je jasno da tretman osuđenika nakon izricanja kazne nije bio ni transparentan ni efikasan.

Potrebno je provesti detaljnu istragu o tome kako se moglo dozvoliti da osoba koja je nedavno osuđena za jedan od

najtežih zločina bude izvedena iz zatvorskih prostorija bez odgovarajuće policijske pratnje i na osnovu još uvijek neutvrđenih i neobjašnjenih razloga.

Otpuštanje upravnika Zatvora, u srijedu, kao i suspenzija i optuživanje devet čuvara, koji nisu spriječili Stankovićev bijeg predstavlja dobar početak. Ured visokog predstavnika pažljivo će pratiti daljnji razvoj situacije.

U državi u kojoj su sudski postupci protiv ratnih zločinaca jedan od najvažnijih faktora poslijeratnog oporavka i pomirenja i gdje će se ovakvi predmeti voditi još dugi niz godina, uspostavljanje odgovarajućih kaznenih institucija i odgovornog rukovodstva tih institucija predstavlja apsolutni prioritet. U narednih nekoliko sedmica sastati ću se sa nadležnih državnim organima vlasti i potencijalnim međunarodnim partnerima kako bismo razgovarali o mjerama koje mogu biti preduzete u cilju ubrzanja aktivnosti na projektu Državnog zatvora.

S obzirom da će biti potrebno nekoliko godina da Državni zatvor počne funkcionirati, osobe koje je osudio Sud BiH ne bi trebalo, u međuvremenu, da služe kazne u zatvorima u koje ih se upućuje na osnovu njihove etničke pripadnosti – zatvorenici srpske nacionalnosti kaznu služe u zatvorima u Republici Srpskoj, zatvorenici hrvatske nacionalnosti u Hercegovini, a zatvorenici bošnjačke nacionalnosti u srednjoj Bosni.

Ovdje se radi o sigurnosti a ne o etničkoj pripadnosti. Baziranje zatvora, koji su ispod potrebnih standarda, na etničkoj pripadnosti ne predstavlja rješenje. Potrebno je poboljšati standarde u kazneno-popravnim institucijama. Stanković ne bi mogao pobjeći da se zatvorom u Foči rukovodilo na propisan način.

Postoje i drugi načini da se osigura da se prema zatvorenicima korektno postupa tokom odsluženja zatvorske kazne, na primjer donošenjem izmjena i dopuna relevantnih entitetskih zakonskih

propisa kako bi se državni zakon o izvršenju kazni i mnogo stroža pravila ovog zakona primjenjivali na osobe koje je osudio Sud BiH, ali koje zatvorsku kaznu služe u entitetskim zatvorima.

Čini se da je odmah nakon Stankovićevog bijega došlo do skandalozno velike konfuzije na svim nivoima o tome šta je ko i kad trebao učiniti. Policija je postavila blokade na putevima nakon što je postalo razumno vjerovatno da je Stanković već nestao iz tog područja, a trebalo je pet dana da bude izdana međunarodna potjernica za hapšenje, uprkos velikoj vjerovatnoći da je Stanković prešao preko granice odmah nakon bijega.

U vrijeme izricanja presude Stanković nije izrazio nikakvo žaljenje zbog svojih zločina a njegov bijeg iz zatvora je i dokaz, ako je neki i potreban, da on ne smatra da je počinio zlo ili da je njegova kazna pravedna. On može ponovo silovati i mučiti. On predstavlja opasnost za društvo u Bosni i Hercegovini, ako je još uvijek ovdje, ili tamo gdje je otišao.

Sada je prioritet osigurati da Stanković bude uhapšen, a potom osigurati da se brzo i efikasno pozabavi organizacionim i administrativnim propustima koji su omogućili ovaj fijasko.

Christian Schwarz-Schilling je visoki predstavnik međunarodne zajednice i specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.